

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΙΕ'. — 30 Σεπτεμβρίου 1921. — ΤΕΥΧΟΣ Κ' — Γ'

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΣΙΓΙΣΜΟΥΝΔΟΥ

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 226 Ἑλληνικῷ Παλατίνῳ κώδικι τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ, γεγραμμένῳ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, εὑρίτται γεγραμμένες δις ἐν φ. 1426—149α καὶ φ. 176α—180β ἀνεπίγραφος πανηγυρικός εἰς αὐτοκράτορα, ὅστις ἐκ τοῦ κειμένου ἀποδεικνύεται ὡν ὁ τῆς Γερμανίας Σιγισμοῦνδος 1410 — 1437. (Πρὸς. Gustav Bekmann Der Kampf Kaiser Sigmunds gegen die werdende Weltmacht der Osmanen 1392—1437 (Gotha 1902) σελ. 59. 61. 62 καὶ 62—63 ὑποσ. 2). Καὶ ἐν μὲν τοῖς φ. 142α καὶ ε. φαίνεται ὑπάρχον τὸ πρωτόγραφον τοῦ ἀνωνύμου συγγραφέως, ἐν δὲ τοῖς φ. 176α ἐξεγράφη καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ κείμενον μετὰ διορθώσεων ἀναφερομένων εἰς ἀνικατάστασις λέξεων συνωνύμων, εἰς ἀλλαγὴν τῆς θέσεως ἄλλων καὶ εἰς ἄλλας μεταβολάς. Δὲ βᾶσιν τῆς κατωτέρω ἐκδόσεως τοῦ κειμένου τούτου ἐλάβομεν τὸ δεύτερον τοῦτο διεσκευασμένον ἀπόγραφον, σημειώσαντες ὑπὸ τὸ κείμενον τὰς διαφορὰς γραφὰς ἀμφοτέρων τῶν ἀπογράφων, τριῦτε πρώτου (Α) καὶ τοῦ δευτέρου (Β).

Εἰ δὲ ἡ μακρὰ καὶ συνεχὴς καὶ πολυήμερος κατειργάσατό μοι τὸ σῶμα νόσος, ὅ τε τῆς ὁδοῦ προστεθεὶς σύντονος κόπος ἔτι μάλλον ἐπέρρωσε τὴν καὶ ἀσθενῆ με λίαν καὶ σχεδὸν ἀπιγορευμένον ἄμφω πεποιτήκατον, ἀλλὰ γέ μοι τὸν νοῦν ἐν τοῖς συμβεβηκόσι τούτοις ἄπειν ἐρρωμένον ἤπερ ἦν τὸ πρότερον θεὸς δεδώρηται, παραδιδόντα τὸ παρ' ἅπαν οὐδὲν ἐξ αὐτῶν. Οὕτως ἔχων, ὦ γαληνότατε βασιλεῦ, πολλάκις ἐγενόουν κατ' ἐμαυτὸν τί ἂν σοι προσενέγκαιμι δῶρον, ὅπερ ἀνάλογον

4. γέ ἔγραφα : γε AB 5. το πρότερον AB 6. τὸ παρ' ἅπαν ἔγραφα : το παραπαν AB

μὲν εἶη αὐτοκράτορι, καὶ τηλικούτῳ γε αὐτοκράτορι, ἐμοὶ τε τῷ ἀνε-
νεγκόντι, φόγον οὐδένα προσοίσει, σοὶ τε τῶν εὐαποδέκτων εἶη ἄν. Τὸ
τοιοῦτον τοίνυν ἐπὶ νοῦν βαλλόμενος καὶ συστρέφων καθ' ἑαυτόν, καὶ
τοῦτο δὴ ἐνενόουν, ὡς δυοῖν ὄντων, ὧ γε δὴ πάντες ἄνθρωποι θεῶ μὲν
τὸ πρῶτον, εἶτα καὶ βασιλεῦσι καὶ πᾶσιν ἄρχουσιν, ἔτι τε γονεῦσι καὶ
φίλοις προσάγομεν, πολλῶ γε δὴ θατέρου θάτερον ἀναλογιζόμενος εἴ-
ρισκον διαλλάττον. Ὅσα μὲν γὰρ ἀπὸ σωμάτων δῶρα ὁπόσα τε καὶ
ὁποῖα φέρει τε καὶ τρέφει ζείδωρος ἄρουρα, θάλαττά τε καὶ ἀέναςι πο-
ταμοὶ παρέχουσι, ταῦτα πάντα καὶ σώμασιν ἐώρων ἐπωφελεῖ, τὰ μὲν εἰς
χρεῖαν, τὰ δ' εἰς κόσμον συντείνοντα.

Καὶ μᾶλλον γε σύ, βασιλεῦ, τοῖς ἐνδεέσι τούτων παρέχων ἀεὶ, ὡς-
περ ἀπὸ τινος ἀφθόνου καὶ ἀειρροῦ πηγῆς ἐκείνοις πηγάζεις, καὶ εἴ-
τις ἕτερος κατὰ τὸ εὐεργετεῖν εὐπεφυκώς. Ὁ δ' ἀπὸ ψυχῆς πρὸς τε
θεὸν πρὸς τε τὰς ἐκείνου φίλας οὐρανίους δυνάμεις, ἀλλὰ γε δὴ καὶ
15 τῶν μεγίστων καὶ ἁγίων ἀνδρῶν πρὸς πάντας χοροῦς ἔτι τε πρὸς τε
ὑμᾶς μετ' ἐκείνους τοὺς αὐτοκράτορας καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πρὸς ἀλλή-
λους ἅπαντας, οἷς ἀρετῆς τε καὶ λόγου μέτεστιν, οὐδὲν ἄλλο ἢ λόγον
ἐώρων, ὅς γε τόκος καὶ γέννημα τῆς λογικῆς τυγχάνει ψυχῆς καὶ δι' οὗ
γε βασιλέων πράξεις παλαιῶν τε καὶ νέων ἀναγνωρίζονται, ἔτι τε γεν-
2 ναίων καὶ ἀρίστων ἀνδρῶν μεθ' ὕμνων ὅτι μάλ' αὖ καὶ εὐφημιῶν ἄδονται
λαμπροτάτων. Ὡςπερ δὴ καὶ ἔργα τὰ σά, ἃ δὴ πολλὰ τε καὶ γενναῖα
καὶ λαμπρὰ τυγχάνοντα, ὅσα δὴ προλαβῶν ἄχρι τοῦ νῦν, ἄριστε, πεποίη-
κας, αὐτοκράτορ, τοῦτο δὴ καὶ αὐτὸς τὸ ἀπὸ ψυχῆς προσενεγκεῖν σοι
ἠώρον βουλόμενος καὶ τὰς ἡμετέρας ἐπαινέσαι λαμπροτάτας ὡς ἐν κε-
3 φαλαίῳ πράξεις οὐκ' οἶδ' ἔθεν ἀντεπῆλθέ μοι δέος καὶ συνείχε μου τὴν
ψυχὴν καὶ κατεῖχον ἑμαυτὸν μήπως δυνήθεις, ἀξίως μὴδὲν ἐρεῖν μὴδ'

2. εἶη ἄν B : ἄν εἶη 3. τοίνυν ἐν τῷ κειμένῳ A : ἀνωθεν B ἐπὶ νοῦν ἐν τῷ
κειμένῳ B : ἐπὶ νοῦν ἐν τῷ κειμένῳ καὶ πάλιν ἐν τῇ ὡς καθαρώτερον A 4. δυοῖν A
δυοῖν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος δυοῖν B ὧ A : ὧ B 5. τὸ πρῶτον ἔγραψα :

το πρῶτον A : το πρῶτον B τέ AB 7. διαλάττον B : γρ. διαλλάττων ὑπερέ-
20
χον B 7. ὁπόσα A : ὅσα B τέ AB 8. φέρει τέ καὶ τρέφει B : τρέφει A
8. ἀέναςι ἔγραψα : ἀέννασι AB 11. γε σύ B : σύ γε A 13. ὅ A : ὅ B 14. φί-
λας οὐρανίους B : φίλας ἐν τῷ κειμένῳ καὶ οὐρανίους πρόσθετον ἐν τῇ ὡς B
15. τε B : τέ A 18. τυγχάνει B : τυγχάνει ἀνωθεν λειπῶς διεξεσμένης A 19. ἀνα-
γνωρίζονται A ἀναγινώσκονται γνωρίζονται B 22. ἄριστε A : ἄριστε προλαβῶν
B 24 ὡς ἐν κεφαλαίῳ ἐν τῷ κειμένῳ A : ὡς ἐν κεφαλαίῳ ἀνωθεν B 25. ἀντε-
πῆλθέ ἔγραψα ἀντεπῆλθες AB συνείχε ἔγραψα : συνείχε AB 26. μὴδ' AB

ἀναλόγως τοῖς θαυμαστοῖς ἐκείνοις καὶ μεγάλοις ἔργοις, ἄλλως δ' ὅτι ἐβαλλόμην [γάρ] καὶ τοῦτ' ἐπὶ νοῦν ὡς πράξεις ἐκείναι καὶ ἔργα τῆς τῆς γαληνότητος ὑπὸ τῶν ὑμετέρων καὶ λόγων καὶ νοημάτων ἀναλόγως ἦν καὶ μόνον ἐκοσμοῦντο, ἐτέρου μηθενὸς ἐξικνουμένου τοῖς σοῖς θεοῖς ἔργοις ἐξισῶσαι λόγου πλὴν γε δὴ καὶ μόνου τοῦ σοῦ. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ 5 τοῖς αὐτοκράτορσιν ὑμῖν ἔνεστι νόμος τὰ μὲν ἔργα πράττειν ὅτι μάλιστα λαμπρὰ καὶ γενναῖα. εὐφημεῖσθαι δὲ ταῦτα πρὸς γε ὑμῶν ἔξεστιν οὐδαμῶς, φέρε βασιλεῦ οἷς δέδοται, δέδοται δὲ τῷ καὶ ὅποσονοῦν ὑμνεῖν καὶ γενναίως δυναμένῳ, κάμοι καθ' ὅσον ἐφικτὸν ἀληθῶς ἐπαινέσαι οὐχ ὅτι καὶ δὴ πέπραχας· ταῦτα γὰρ ἔγωγε πάντα σύνοιδα μηδαμῶς· 10 ἀλλ' ὅσα καὶ δὴ φθάσας ἔργων μαθῶν. Πρώτην μὲν οὖν ταύτην ὁ λόγος ποιεῖται τὴν ὑπόσχεσιν. βούλεται δ' ἔτι μετ' αὐτὴν καὶ ἐτέρας ἀφασθαι, ἐρεῖ δὲ γε τῆνικαῦτα καὶ οὕτως ὥστε τὴν τελευταίαν συνάδειν τῇ πρώτῃ.

Τῷ σὺ θειοτάτῳ πατρί τε καὶ βασιλεῖ μεγίστῳ τελοῦντι οὐκ ἤνεγκε 15 τὴν βασιλείαν ἢ τόχῃ δῶρον, ἀλλ' ἀρετῇ τε τούτου καὶ ἔργα καλὰ καὶ γενναῖα τὴν θεῖαν ἐκείνην καὶ λαμπρὰν ἐταινίωσαν κεφαλὴν τῷ βασιλείας ἀξιώματι, καὶ οὕτως ἔχοντος ἐξ ἀρετῆς τὸ βασιλεύειν σὺ τε βασιλεῦ, ἐξ ἐκείνου καὶ πρὸ σοῦ ὁ σὸς ἀδελφὸς γίγνεται καὶ βασιλεὺς. Τοῦτο καὶ μόνον ἤρκεσεν ὅτι πλείστοις τῶν πώποτε καὶ τῶν νῦν εἰς 20 εὐδαιμονίαν, τὸ βασιλέων καὶ τηλικούτων, γενέσθαι παῖδας, καὶν τούτῳ δὴ καὶ μόνον ἀρκεσθέντες ἐπέβλεψαν εἰς τὸ πρόσω κατ' οὐδὲν μηδαμῶς. Ἄλλ' ὦ καίσαρ λαμπρότατε, σοῦ γε τοῦτ' αὐτὸ μικρὸν ἠγγισμένου, ἐπεὶπερ ἢ μὲν ἐσπέριος ἐδεῖτο βασιλέως ἀρχῆ, ἔτι δ' αὐτὸς κομιδῇ νέος ἐτύγχανες, καὶ οὕτω δὴ τῶν τῆς βασιλείας προτεθεισῶν ψή- 25 φων, καθ' ἃ γε νόμος, αὐταδέλφου τοῦ σοῦ· ὥστε ἀρετῇ κίνταυθθαι νικᾷ καὶ ταῖς ψήφοις ἀπάσαις τῶν προύχόντων ἀπάντων λαμβάνει τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα, χρόνους τε ἱκανοὺς ἐνδιατρίψας αὐτῇ καὶ διιθύνσας ὡς ἐνήν ἄριστα καθυπηρετεῖ τῷ χρεῶν. Ἄλλ' ὁ με παρέδραμε μικρὸν

2. ἐβαλλόμην B: ἐβαλόμην A 7. ταῦτα ἐν τῷ κειμένῳ A: ταῦτα ἄνωθεν B
 9. κάμοι καθ' ὅσον A: καμοὶ καθόσον B 11. οὖν ἄνωθεν B 15. ἠνεγκε τὴν βασιλείαν ἔγραψα ἠνεγκεν αὐτῷ τὴν βασιλείαν B: ἠνεγκεν A 16. καλὰ A: καλὰ λαμπρὰ B 18. καὶ ἐν τῷ κειμένῳ B: καὶ ἄνωθεν A 19. γίγνεται καὶ βασιλεὺς B: καὶ γίγνεται βασιλεὺς 22. δὴ A: δὲ B τὸ πρόσω ἔγραψα: τοπρόσω AB 25. προτεθεισῶν ἔγραψα: προτεθέντων AB. Πρβλ. κατωτέρω τὸ ψήφοις ἀπάσαις 26. καθ' ἃ ἔγραψα καθὰ AB 27. ταῖς B: ταῖς ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τοῖς M 27. προύχόντων AB

ἐπαναλαβῶν εἶμι πάλιν ἐκείσε, ὅπως αὐτὸς ἐξ ἀπάντων, ἡρέθης ἄρι-
 στος ὢν ἀριστα βασιλεὺς ἔτι ζῶντος ὀμαίμονος τοῦ σοῦ καὶ τὴν αὐτο-
 κράτορα (;) καὶ βασιλείαν ἰθύοντος ἀρχήν, πάνυ νέος ὢν αὐτός· πρὸς
 ἡδονὰς οὐκ ἐπέιδες, οὐκ ἐχρήσω βρασιώνῃ, τὸ νέον οὐχ ὑπό τινος καὶ
 5 ἀπαλὸν τῆς ἡλικίας κατεβλήθη, τῶν ἡδονῶν· οὐχ εἶλον ἐπιθυμίας
 καὶ ἡδοναί τοῦ σώματος τὴν σὴν ψυχὴν, αἴτινες τῶν ἐσλωκότεων ὑπ' αὐ-
 τῶν καταδοῦναι ἄρχουσι καὶ οὐκ ἐῶσι μήτ' ἀρετῆς μήτ' ἀνδρείας ἄπτε-
 σθαί τινα τὸ παρ' ἅπαν, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων ὥσπερ τινῶν Σειρήνων ἢ καὶ
 Χαρυβδίου ἀποπηδήσας αὐτῆς, τὸ μὲν σῶμα πρὸς ἀγῶνας καὶ κόπους
 10 καὶ γυμνάσια συνεχῆ, ὅσαι καθυπέβαλες ὄραι καὶ πολλοὺς ἔτι νέος καὶ
 οὐπω ἔφηβος ἐὼν καθεῖλες μονομαχῶν τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἀρίστων
 μᾶλλον, ἔστι δ' οὐς καὶ αὐτοῖς συγκατέρραξας ἵπποις ἐμοίως δὴ καὶ
 τοῖς ἄλλοις ἅπασι γυμνασίοις οὐ τῶν ἴσων σοι καθ' ἡλικίαν μόνον,
 ἀλλὰ καὶ τῶν προῦχόντων ὑπερέβαινες τῷ χρόνῳ πολλῷ καὶ τοῖς σω-
 15 ματικοῖς ὑπερεῖχες ἀνδραγαθήμασι πάντῃ πάντων. Τὴν δέ γε ψυχὴν
 ἐκόσμεις μὲν ἀρεταῖς ὅσαι θεῶ οἰκείουσιν; ἐκόσμεις δὲ λόγοις καὶ μα-
 θήμασι. Καὶ ταῦθ' ἅ φημι πάντα θεωρεῖν ἔτ' ἐξεσι παντὶ τῷ βουλο-
 μένῳ. Εἴτε γὰρ τοῖς Λατίνων θεοὶ χρηματίζειν σοφοῖς, τίς οὕτως ἱκα-
 νός, ὥστε σοι τοῖς διατόροις καὶ κεκομψευμένοις ἐξισοῦσθαι λόγοις τῶν
 20 Λατίνων, τῶν δέ γε νοτιμάτων τῶν σῶν πείραν ὅστισοῦν λαβῶν ἐκπλα-
 γήσεται μᾶλλον καὶ θαυμάσει τὴν ἐκείνων ἰσχὺν καὶ τοὺς ποικίλους
 αὐτῶν λαβυρίνθους, ὡς βᾶον ἂν τὴν πεποιτημένην σοι λαβύρινθον ἐν
 τοῖς βασιλείοις διαδραῖναι τινα ἢ τὰς ποικίλας καὶ πολυειδεῖς πλοκάς
 τῶν σῶν διανοημάτων εἴτε τοῖς προῦχοις τῶν Οὐγγρων ὀμιλεῖν. Πᾶς
 25 τις ἂν εἰδῶς ἐρεῖ ὡς ἐκπεπόνηται σοι τὸ λέγειν ἀριστα κατ' ἐκείνους.
 Οὐχ ἦττον δέ σοι καὶ ἡτῶν Γερμανῶν ἐκμεμελέττηται φωνή, ἔτι δὲ ἀρι-
 στα καὶ ἡ τῶν πάλαι μὲν Γότθων, Τζέχων δὲ τὰ νῦν καλουμένων·

2. ἔτι A: ἔτι πάνυ νέου τυγχάνοντος τῶν μετὰ τὸ ἔτι λέξεων διαγραφεισῶν εἴτα
 B αὐτοκράτορα (;) καὶ A: λείπουσιν B 3. ἀρχήν A: λείπει B 7. ἐῶσι A:
 εῶσιν B ἄπτεσθαί τινα A(;): ἄπτεσθαι τινα B 8. παρ' ἅπαν ἔγραφα: πα-
 ράπαν AB ὥσπερ τινῶν A: ὥσπερ τινῶν B 9. Χαρυβδεως A: χάρυβδος
 B 11. ἔφηβος A: ἐφήβος ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἔφηβος B μονομαχῶν
 B: γυμναζόμενος A ἀρίστων ἔγραφα: ἀριστων B: ὀωμαλέων A 14. προ-
 χόντων AB ὑπερέβαινες A: ὑπερεῖχες -έβαινες B 18. ἱκανός ἔγραφα:
 ἱκανῶς AB 23. διαδραῖναι A διαδραῖναι B 24. προῦχοι AB ὀμιλεῖν
 μεμελετη
 A: ὀμιλεῖ B ἐκπεπόνηται A: ἐκπεπονηται B ἐκείνους A ἐκεῖνα B
 26. ἀριστα A: λείπει B

ἀλλὰ καὶ τῶν Ἰταλῶν καὶ αὕτη σοὶ γνώριμος ἢ φωνὴ γίνεται. Ἐκά-
στην δ' οὕτως ἐξήσκησας ὡς ἕτερος μίαν μόνην καὶ μηδεμίαν ἑτέραν.

Ταῦτά σοι τὸ νέον ἔτι καὶ ἔφησον ἐκαρποφόρησε τῆς ἡλικίας, ἄρτι
μετ' εὐφροσύνης τῶν ἐκείνης ἀπολαύοντι καλῶν. Δεῖσαν δ' ἔτι καὶ
μειζόνων ἀγῶνων καὶ ὄπλα περιθεὶς ἑαυτῷ καὶ ἀναλαβῶν οἷς γε καὶ 5
δὴ τὴν ἀναδρομὴν συνεπήρτησας τῆς ἡλικίας, ἔργα πεποίησας ἐν τοῖς
τῶν πολέμων ἀγῶσι κατ' οὐδὲν ἐκείνων τῶν ὑμνουμένων πάλαι ἡρώων
ὑποδεέστερα καὶ θαῦμα τῆς ἐν τοῖς ἀπάντων ἀδόμητος χεῖλεσι, πρᾶ
σοὶ γε καὶ μόνῳ τοῦ φθόνου χώραν οὐκ ἔχοντος ὡς τῶν ἄλλων οὐκ
ἐπ' ἀέριον, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ γε ἠττημένων φθονεῖν γὰρ ἕκαστος οὐ τὸ 10
σφόδρα εἴωθεν ὑπερέχον, ἀλλ' ἢ γε τὸν ἴσον αὐτῷ ἢ καὶ τι μικρὸν
ὑπερβαίνοντα. Ἐν τούτοις τοίνυν εὐδρομῶν καὶ ἐν πᾶσι τὰ πρῶτα φε-
ρόμενος, τὴν μεγίστην τῶν Οὐγγρων ἀνδρείαν καὶ συνέσει καὶ σοφίαν λαμ-
πάνει ἀρχὴν, ἀλλὰ καὶ Κροατίαν καὶ Δαλματίαν προστίθεις ἐκείνην, 15
κίρθεῖς μὲν τὸ πρῶτον οὐχ ἤκιστα πρὸς τε τῆς λαμπροτάτης ἐκείνης
ῥηγίστης καὶ τῶν ἐν τέλει πάντων, δυνάμει δὲ καὶ γνώσεως ὑπεροχῇ
κατάρξας ἐννόμως ἐκείνης καὶ τῶν ἄλλων μετέπειτα, καὶ οὕτω δῆτα
κατεκόμησας αὐτήν, ὥστε πόλεις μὲν ἐχυρὰς ἐκασταχοῦ πεποίησας
κάλλει καὶ μεγέθει καὶ ὀχυρότητι τὰς πρῶτας ἐκείνας νικήσας καὶ πα-
λαιὰς ἔτι τε βασιλεία λαμπρότατα κατ' εὖρος καὶ μήκος καὶ τῇ διὰ 20
πάντων ποικιλίᾳ καὶ καλλονῇ καὶ τερπνότητι τῶν ἐκασταχοῦ ὑπερί-

1. αὕτη A: αὐτὴ B γίνεται B: γίνεται A 2. μηδεμίαν ἑτέραν B:
τὴν αὐτὴν μόνην A 3. ἐκαρποφόρησε τῆς ἡλικίας B: τῆς ἡλικίας ἐκαρ-
ποφόρησε A 4. ἀπολαύοντι (ἐκ τοῦ ἀπολαύωντι) καλῶν B: καλῶν ἀπο-
λαύοντι A 4. δ' B: δὲ A 6. τὴν A: τὴν ἐκ διορθώσεως λέξεως μακροτέρας δια-
γραφῆς κατόπιν, ἢ διακρίνοντα: νῦν μόνον αἱ ἐπὶ διαγεγραμμένου ἢ ὑπέρεχσαι σι-
γαί B 7. ἀγῶσι B: ἀγῶσιν A ἡρώων A: ἀγῶνων B 8. ὑποδεέστερα
B: ἀποδέοντα A 11. ἀλλ' ἢ A: ἀλλὰ B 12. ὑπερβαίνοντα A: ὑπερέ-
χον βαίνοντα τῶν γεγραμμάτων ἔχον διαγραφέντων κατόπιν B 12. τὰ πρῶτα (;
B: ταπρότα A 13. Οὐγγρων A: οὐγγρων B 14. ἀλλὰ - ἐκείνη πρόσθετα
ἐν τῇ ὄψι διὰ παραπαραπαικτικῶν σημείων α· B: λείπουν A 15. τὸ πρῶτον οὐχῆκιστα A:
οὐχ' ἤκιστα τοπρῶτον B 15-16. τῆς λαμπροτάτης - ὑπεροχῇ A: τοῦ λιμ-
προτάτου (ἀλλ' ἀναλόγου προσθήκης ἐν τῇ ὄψι ῥηγὸς ἐκείνου καὶ ἀνδρείαν δὲ καὶ
δυνάμει τὸ μετέπειτα B 17. ἐννόμως ἐκείνης B: ἐκείνης καὶ τῶν ἄλλων
μετέπειτα A δῆτα A: δῆτ B 19. ὀχυρότητι B: ἀσφαλεία A 20. κατ'
A: καὶ κατ' B.

ροντα· ἀλλὰ μὲν γε συνέσει τῆ σῆ ἔροσόδους μεγίστας ἀπό τε χειροποιήτων λιμνῶν ἀπό τε προσεχειργάσω ἄλων ἔτι τε καὶ παραδείσους ὅτι πλείστους καὶ καλλίους μᾶλλον ἢ πολλούς. Ἀλλὰ τίς μοι ταῦτα λέγειν ἀνάγκη, τῶν μεγάλων ἀφέντι καὶ οἰκουμενικῶν τούτοις προσδι-
 5 τρίβειν ἔργων; Ἄλλοις μὲν τάχ' ἂν δόξειε τῶν μεγάλων ταῦτα, σοὶ δ' εἴτι τοιοῦτον πέπρακται, ἐν τῷ τῆς ῥηστῶντης καιρῷ καὶ γεγένυ-
 ται, καὶ ἄγε δὴ τοῖς ἄλλοις σπουδαὶ καὶ ἀγῶνες, ταῦτά σοι παιδιαὶ καὶ ῥηστῶνα.

Καὶ μὲν γε τὰ πολλὰ παρὶς ὅσα σοι κατὰ διαφόρους πέπρακται
 10 τοὺς καιροὺς ὅσους τε ἀγῶνας ἐνήθλησας τοῖς πολέμοις, νίκας καὶ τρό-
 πια στήσάμενος οὐκ ὀλίγα, ἐπ' αὐτό γε δὴ τὸ μέγα τρέψομαι καὶ θεϊό-
 τατον ἔργον. Τοῦ ἀποστάτου καὶ δημιουργοῦ τῆς κακίας ὅλη θυνάμη·
 μάλα τοι κραταιῶς τῆ ἱερά τῶν Λατίνων ἐπεισπεσόντος ἐκκλησίᾳ, κατ'
 αὐτῆς ἐγείρει χειμῶνα σφοδρότατον τε καὶ βιαιότατον καὶ σχίσμα τῆ
 15 τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἐπάγει χρόνους οὗ τοι μετρίους. Τριάκοντα γὰρ καὶ
 πρὸς ἐπέτεινε καὶ ἦν ἰδεῖν οὐδαμόθεν τὴν ἐπικυρίαν, ἀλλ' οὐδ' ἐν ἐλ-
 πίσιν ὑπῆρχε λυθῆναι τὴν στάσιν ἐκείνην. Τῆς γὰρ μεγάλης πόλεως
 Ρώμης, ἅτε καθέδρας οὖσης ἀποστολικῆς ἐξ αὐτοῦ γε Πέτρου τῶν
 ἡμερῶν τοῦ μεγάλου μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου τῶν παπῶν ἐκάστου
 20 τὴν ἐσπέριον πᾶσαν ἀρχὴν πατρικῶς καὶ πνευματικῶς διθύνοντος, τρι-
 νικαῦτα ὁ νοτιῶς ἐκείνος δράκων διασπάσας τὴν ἡγεμονίαν εἰς τρία
 διαίρει καὶ τρεῖς ἀνθ' ἐνὸς ἀντικαθίστανται πάπαι, ἐκάστου πρὸς τὸν
 ἕτερον ἀεὶ διαμαχομένου· καὶ συνέθη τοὺς τῆς εἰρήνης πατέρας καὶ
 διδασκάλους ὀχλήσεως καὶ μάχης εἶναι πατέρας καὶ διδασκάλους, καὶ
 25 ἦν ἰδεῖν τὴν Ἑσπέραν κυραινομένην πᾶσαν καὶ κλυδωνιζομένην τὰ μέ-
 γιστα φόνους τε καὶ τραύματ' ἀπὸ τούτων οὐκ ὀλίγα προβαίνοντα. Καὶ
 γίνεται δὴ τὸ πᾶν κυκεῶν· ἱερεῖς καὶ τῶν ἱερέων ἐξάρχοντες ὄπλα κατὰ
 τῶνόμοιων ἐπῆγον πόλεμός τε ἄσπονδος ἦν καὶ ἀκέρυκτος, ἕως οὗ θεὸς

2-3. ἔτι τε ἢ πολλοὺς ἐν τῷ καιρῷ A: ἔτι τί—καὶ πολλοὺς ἐν τῇ ὥχ πρόσ-
 θετα διὰ παραπεμπτικοῦ σημείου: B 3. τίς A: τί B 6. τι B: τι καὶ A
 νίκαί καὶ

9. πολλὰ A: πολλὰ γε B 10. νίκαι καὶ τρόπαια A: τρόπαια B 13. μάλα
 A: μάλά B 15-16. καὶ πρὸς B: ὡς φασιν ἔγγιστά πευ A 16. οὐδαμό-
 θεν τὴν (;)

θεν τὴν ἔγραφα: οὐδ' ἀμόθεν B: οὐδ' ὄθεν οὖν A 17. ὑπῆρχε B: ὑπῆρ-
 χεν A 21. δράκων διασπάσας A: διασπάσας δράκων B ἡγεμονίαν A:
 ἡγεμονεαν B 22. τρεῖς A: τέσσαρες B ἐν τῇ ὥχ

25. τὰ μέγιστα B: τα μέγιστα A 28. πόλεμός A: πολεμος B

εὐμενές ἐπιβλέψας τῇ Λατίνων ἐκκλησίᾳ καὶ λαθῶν οἴκτον ζητεῖ τὸν
 ἀξίως ὑπηρετήσοντα καὶ ζητῶν εὐρίσκει, βασιλεῦ, οὐδένα ἄλλον ἢ σὲ
 καὶ μόνον ἱκανὸν τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ὑπουργίας, καὶ θεῖα ἐμπνευσθεῖς
 ἐπιπνοία λαμβάνεις κατὰ νοῦν τὴν ἐκείνης διορθῶσιν καὶ δεύτερα πάντα
 μᾶλλον θέμενος καὶ αὐτῆς ἀφειδήσας τῆς ζωῆς, ὅλω ποδί, τὸ τοῦ λό- 5
 γου, πρὸς τὴν ἴασιν τρέχεις ἐκείνης οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ εἰκῆ, ἀλλὰ σοφῶς
 καὶ ἀνδρείως ἄγαν. Καὶ ὁ τρόπος οἷος: Ἐπεὶ γὰρ ταῖς παπικαῖς ἐκεί-
 ναις ἀρχαῖς καὶ οἱ ῥήγες συναπερράγησαν, αἷς ἐκεῖνοι προσεῖχον, καὶ
 τὸ κράτος εἶχεν ἕκαστος οὐχ ἐν ὀλίγαις τῶν ἐπαρχιῶν, τὰ πρῶτα μὲν,
 ὡς ἠκηχόειμεν, διὰ πρέσβεων πρὸς τε τὸν Γαλιτίας πρὸς τε τὸν Ἰσπερ- 10
 νίας καὶ Ἀλουΐωνος, νήσων βρετανικῶν, ἄρχοντα, ἐτι γε μὴν Ἰδι-
 ρίας καὶ τῶν ἕκασταχόσε χρηματίζεις πάντων καὶ πρὸς ἑνωσιν κινεῖς
 αὐτοῦς τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας καὶ ὁμόνοιαν. Πρὶν αὐτὸς οὐ στρατὸν παρα-
 λαθῶν, οὐ θεραπείαν ἡντινοῦν βασιλικήν, μετρητῶν ἐσχατιῶν ἐπέπτῃς,
 ὡς περ ἀετὸς ὑπόπτερος, τῆς οἰκουμένης, καὶ πείσας πάντας ὡς καλὸν 15
 ὁμόνοια καὶ εἰρήνῃ, καὶ ἡ τῆς ἐκκλησίας πολὺ μᾶλλον ἔστι, σύνοδον με-
 γίστην ἀνὰ τὴν Κωνσταντίαν συγκροτεῖς καὶ πᾶν τὸ προύχον, ὅσον ἐν
 ἱερουσόμῃ, ὅσον ἐν ἀρετῇ, ὅσον ἐν σοφίᾳ συναθροισθὲν καὶ γνώσει, κα-
 τήρεσιν πάντων ἐκείνων παπῶν ψιφρίζεται καὶ τὸν ἄριστον ἕνα ἀπάσης
 τῆς τοῦ θεοῦ ἱερᾶς ἐκλέγονται ἐκκλησίας καὶ ἡ πολυθρόλυτος ἐκείνη, 20
 καὶ φθοροποιὸς μεγάλῃ πέπαυται στάσις καὶ μεγίστην ἐσρτήν ἡ τῶν
 Λατίνων ἄγει ἐκκλησία καὶ τὴν εἰρήνῃ ἀπολαμβάνει τὴν πρώτην ἡ
 τῆς Ἑσπέρος αὐτῆς ἀρχῆ. Καὶ θεὸς μὲν ἤδεται, ὁ δὲ ἀντικείμενος αἰ-
 σχύνεται καὶ καταλύεται τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις. Τοῦτο, γαλήνῳτατε αὐτο-
 κράτορ, ὑπὲρ τὴν ἐν Μαραθῶνι τῶν Ἀθηναίων νίκην ἢ τὴν Πέρσας ἐνί- 25
 κων· τοῦτο ὑπὲρ τὴν ξυμπάντων Ἑλλήνων, ἢ τὴν Ξέρῃν, Ξέρῃν ἐκείνον,
 ἐν θαλάττῃ καὶ χέρσῳ κατετροπώσαντο καὶ ὑπὲρ τὸς Ἀλεξάνδρου καὶ
 Κύρου νίκας τοῖς γε νοῦν ἔχουσι κρίνεται, ὅσω σώμασιν ἐνίκων ἐκεῖ-

1. ζητεῖ A: ζητεῖ μετὰ κινεῖ διαγεγραμμένου B 3. αὐτοῦ :) B αὐτοῦ A
 3-4. καὶ θεῖα—ἐπιπνοία ἐν τῷ κειμένῳ ἐφεξῆς A: καὶ θεῖα—ἐπιπνοία ἐν τῷ κει-
 μένῳ ἄνωθεν B 9. τὰ πρῶτα ἔγραφα: ταπρῶτα AB 11. ἀλουΐωνος B: ἀλουΐ-
 ωνος A νήσων A: νήσων τῶν B 17. προίχον AB 20. πολυθρόλυτος
 ἔγραφα: πολυθρόλλητος AB 22. ἄγει A: ἱερὰ B ἐκκλησία A: ἐκκλησία με-
 γίστην ἄγει B 24. ἔργοις A: λείπει B αὐτοκράτορ A: καΐσαρ B 27. κα-
 τετροπώσαντο ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος κατετροπώσαντες διορθωθέντος εἶτα εἰς
 κατετροπώσαντων B: κατατροπώσαντες A

νοὶ σώματα, αὐτὸς δὲ νῦν καὶ ψυχῇ τὸν Ἀσσύριον καὶ μέγαν ἐκείνῳ
 εἰς κακίαν, μᾶλλον δὲ καὶ δημιουργὸν αὐτῆς κατετροπώσω νοῦν, ὡς
 τὴν ἱερὰν ἐκκλησίαν καταρράξας καὶ διασπάσας Λατίνων χρόνους συ-
 χνοῦς. αὐτὸς τὸν γε φάναι θεῶ φανερώσας καὶ συνέστησας, εἰς τὸ
 1) πρῶτον πάλιν ἀξίωμα τάχιστα ἐπαναγαγών. Ἀλλὰ τραυματισθέντα τὴν
 πονηρὸν ἐκείνον καὶ ἀρχέκακον ὄρακοντα καὶ ἡττηθέντα ἡρεμεῖν οὐκ
 ἔην, ἀλλ' ἐξ ἐτέρου μέρους ἀλλόκοτα δόγματα κινεῖ τινες εἰσάγειν καὶ
 καινοφανῆ τῇ ἐκκλησίᾳ θεοῦ καὶ δι' αὐτῶν ὑποσπεῖρει ταῦτα καὶ ἐμεῖ
 2) κατὰ τῶν ὑποδεχομένων τὸν ἰὸν καὶ μέγα ἔθνος καὶ πολυάνθρωπον
 λαὸν τῶν Ποεμίῶν προσοικειοῦται καὶ θεοῦ καὶ τῆς ἱερᾶς ἀφίσταται
 Λατίνων ἐκκλησίας καὶ γίνεται πληγὴ καὶ τραῦμα μέγιστον. Καὶ πάλιν
 τὸν ἡττούμενον ταῦτα κινεῖ θεός. Τίνα τοῦτον; αὐτοκράτορ λαμπρότατος,
 3) σέ. Καὶ ἐκ νέου πάλιν ἄγωνά μέγιστον ἀναλαμβάνεις καὶ Ποεμίους
 μετὰ πρέσβειων ἀνακαλεῖς πρὸς εὐσέβειαν, πρῶτοντι χρησίμενος τὰ
 4) πρῶτα βασιλικῶς καὶ γαληνότητι μετ' εἰρήνης αὐτοῦς ἐπανάγειν ἐπειρῶ
 καὶ, πάντα κάλων κινήσας, τὸ τοῦ λόγου, ἐπεὶ τὸ δόξαν αὐτοῖς ἐρρι-
 ζούτο μᾶλλον καὶ πολλῶν ἐτέρων ἐπελάμβανεν ἡ λύπη καὶ μὴ μόνον
 παρ' αὐτοῖς ἦν τὸ δεινόν, ζήλον αὐτοῦς ἀναλαμβάνεις μωσαϊκὸν ὑπὲρ τε
 θεοῦ ὑπὲρ τε τῆς ἐκκλησίας ἐκείνου, καὶ ἀνδρεία μεθ' ὀπλῶν καὶ στρα-
 5) τηγία χρησάμενος κατατρέχεις αὐτῶν καὶ χρόνους συχνοῦς ἐκείνους
 πορθεῖς, ἔθνος μέγιστον καὶ πολυάνθρωπότατον καὶ οὕτω δὴ τούτους
 κατετροπώσω καὶ ἐς τσαχύτην ἀνάγκην σβλήσας, ὥστε καὶ πόλεις
 αὐτῶν οὐκ ὀλίγας ἐχειρώσω καὶ τὰ νῦν τὴν μητρόπολιν αὐτῶν, ἣ
 Πράγα τοῦνομα, ἐλθόντες ἐνεχείρισάν σου τῷ κράτει, καὶ τὸ προύχον
 6) ἅπαν ὑπετάγη τῶν Ποεμίῶν καὶ βραχὺ τὸ λείπον καὶ αὐτὸ ἰδιωτικόν.
 Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καὶ τοῦθ' ὑπέξει, ἐπειδὴ τοῦ τοιούτου πράγματος

1. Καὶ μέγαν ἐκείνον B: ἐκείνον καὶ μέγαν A 3. ἱερὰν ἐν τῷ κειμένῳ ἐρε-
 ξῆς A: ἱερὰν ἀνωθεν B 4. φάναι ἔγραψα: φῆναι AB 6. ἡρεμεῖν 1;) A: ἡρε-
 μεῖν B 7. καὶ A: λείπει B 8. τῇ ἐκκλησίᾳ θεοῦ A: λείπουσι B 10. Ποε-
 μίῶν B: ποέμων A προσοικειοῦται A: προσοικειοῦται B 12. ταῦτα A:
 λείπει B αὐτοκράτορ A: καῖσαρ B 14. ἀνακαλεῖς A: ἀνακαλεῖ A πρῶ-
 τοντι A: πρῶτοντι B 15. τὰ πρῶτα ἔγραψα: ταπρῶτα AB γαληνότητι A:
 γαληνότητα B ἐπανάγειν A: ἐπαναγίσεις B 19. καὶ A: λείπει B 20. στρατη-
 γία A: σομία B 21. τούτους B: τοιούτους A 23. τὰ νῦν ἔγραψα: τανῦν A:
 τανῦν B 24. ἐνεχείρισάν A: ἐνεχειρίσαντο B προύχον AB 25. Ποε-
 μίῶν B: ποέμων A 26. Ἀλλὰ ἐν τῷ κειμένῳ ἐρεξῆς A: ἀλλὰ ἀνωθεν B μετ'
 ὀλίγοι ἔγραψα: μετολίγον AB

ὑπερκαυνοῦσα χάριν, ἀντικαθήμενος παρ' αὐτοῖς καὶ συνέχων αὐτοὺς
 πανταχόθεν. Ὁ γὰρ τὸ μέγιστον τοῦ γένους ἐκείνων καὶ ἔξαρχον ὑπο-
 τάξας εὐθέλιον ὅτι ρῆστα καὶ τὸ ἥττον ἐπαναγάγετα καὶ θεῶ τὸ πᾶν
 ὡσπερ ἦν τὸ πρῶτον εὐσεβῆς ἐπανασώσει πάλιν. Ἐν πᾶσι τοίνυν, ὦ
 καίσαρ, τοῖς εἰρημένους, τί ἄν τις τῶν σῶν πρῶτον ἐπαινῶν ἀξίως ἐ-
 παινέσεται, μὴ ὅτι γε καὶ ἐμέ, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπερφρονησάντων με-
 γίστων ἀνδρῶν πάλαι καὶ τῶν νῦν τῷ βίῳ περιόντων εὐρεθήσῃ μεί-
 ζον. Ἐὰν τῆς ὑμετέρας γνώσεως τὸ θαυμαστόν καὶ ποικίλον, ὅφ' ἴς
 τοσάδε καὶ τηλικάδε πλήθη νοσημάτων ἐν τοῖς ἔργοις ἔδειξας, τὸ πλεί-
 στον τῆς οἰκουμένης ἐμπλήσας αὐτῶν, ἦν θαυμάζουσιν οὐ μόνον οἱ τὸ
 κράτος ἰδόντες τὸ σόν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀκούοντες, ἦ τῆς ἀνδρείας τὸ στα-
 θερὸν καὶ γενναῖον, ἦν ὑποπτῆσαι πᾶς ὄπισσόν, εἴτε τῶν μεγίστων
 εἴτε τῶν ἥττόνων σατραπῶν εἴη, καὶ δι' ἧς ἔργα μέγιστα εἰργάσω,
 πάντα καλὰ, πάντα γενναῖα, τοῦ χρόνου τὸ θαῦμα σφῶν τοῖς ἐπιγενο-
 μένοις καὶ τῶν ἀνδρῶν μεθ' ὅτι πλείστης προπέμποντες τῆς εὐφημίας;
 Ἄλλ' ἀνδρείας μὲν καὶ συνέσεως οὕτως ἔχων δικαιοσύνην οὐκ ἠγάπη-
 σας ἦ ἠγάπησας μὲν, ἐπ' ὀλίγον δέ; Οὐμενον, ἀλλὰ τοσοῦτον αὐτῆς
 ἀντιποιῆ, ὥστε φασὶ καὶ πάντ' ἄν ὑπομείναι μᾶλλον ἢ τὸ σμικρότατον
 παριδεῖν ἐκείνης. ἠγάπησας γὰρ κατὰ τὸν Προφήτην δικαιοσύνην καὶ
 ἐμίστησας ἀνομίαν. Καὶ γὰρ αὕτη πάρεδρός ἐστι τῷ θεῷ καὶ βασιλεία
 ταύτης ἄνευ οὐχ ὅτι βασιλεία, ἀλλὰ τυγχάνει τυραννίς, καὶ ὡσπερ
 ἐκείνης οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ βέλτιον, οὕτω τυραννίδος χεῖρον οὐδέν. Ἡ
 μὲν γὰρ βασιλεία μετὰ δικαιοσύνης τὸν κόσμον συνίστησι, τυραννίς δέ
 ἐνθ' ἄν ἐπιλάβηται ἄνω καὶ κάτω καταποντίζουσα πάντα ποιεῖ. Διὰ
 τοῦτο τοίνυν ἐπὶ πολὺ δικαιοσύνην ἀγαπήσας, ὦ καίσαρ, ἐπὶ πολὺ καὶ
 τὴν βασιλείαν ἰθύσεις ἄριστα. Ὡς γὰρ σῶμα καρδίας ἄνευ οὐκ ἄν συ-
 σταίη ποτέ, οὕτως οὐδὲ βασιλεία δικαιοσύνης χωρὶς. Ἄλλὰ ταύτην μὲν,

ἀντι:

1. ἀντικαθήμενος A: καθήμενος B παρ' αὐτοῖς B: λείπουσιν A και-
 -πανταχόθεν ἐν τῷ κειμένῳ ἐρεξῆς A: και-πανταχόθεν ἄνωθεν B 3. καὶ B: αὐ
 καὶ A 4. τὸ πρῶτον ἔγραψα: τοπρῶτον AB 5. τῶν σῶν ἐν τῷ κειμένῳ ἐρε-
 ξῆς A: τῶν σῶν ἄνωθεν B 7. εὐρεθείσῃ B: εὐρεθείς ὁ A 10. ἐμπλήσας ἐν
 τῷ κειμένῳ A: ἐμπλήσας πρόθετον ἐν τῇ ᾠῃ B 14. ἐπιγενομένοις ἔγραψα: ἐπι-
 γενομένοις A: ἐπιγεννωμένοις B 18. ὥστε φασὶ A: ὅστε φασι B 20. πά-
 ρεδρός A: πάρεδρος B καὶ βασιλεία A: καὶ βασιλείας B 24. ἐνθ' ἄν A:
 εὐθυνοσ (;) B διὰ τοῦτο ἔγραψα: διατοῦτο AB 25. (ἐπὶ) ἐπὶ ἄνω A(;) :
 (ἐπιπολὺ B

- ὡς εἴρηται, οὕτω κατῆσπασω καὶ τσοῦτον αὐτῆς ἐπελάδου. τῶν δ' ἄλλων ἡμέλιτσάς τινος ; Κνὶ πῶς ὅς γε ταῖς τῶν πραγμάτων φροντισιν ὄλας μὲν νύκτας ἐπαγρυπνεῖς προνοούμενος ἐθνῶν, πόλεων, ἀνδρῶν καὶ τῶν ἀντηκόντων ἐκείνοις πάντων, εἰ δέ που θέοι σε παραγενέσθαι. οὔτ' ἄνεσιν οὔτε πρὸς ἀναβολὴν ἢ ῥαστώνην τοῦ σώματος καὶ μικρὸν ἐπι-
 5 ἑλέφας ἡρεμείεις, ἀλλὰ πτηγὸς δοκεῖς, νῦν μὲν ἐνταῦθα, νῦν δὲ ἐκεῖσε φερόμενος, αἰεὶ δὲ κινούμενος, τῆς ψυχῆς οὐκ ἔων τὸ ὄξύ καὶ σπουδαῖον ἡρεμῆν ἐν ἀνέσει, ἀλλ' ἐν μεγάλοις αἰεὶ πράγμασι τὸ γενναῖον ἐκείνης ἐπιθάλλων καὶ περισπούδαστον.
- 10 Ταῦτα μὲν ἐκ τῶν σῶν ὀλίγα, βασιλεῦ, τῶν πολλῶν καὶ ὅσον ἐννοπομνήσαι μᾶλλον τῷ προσφωνήματι τῷδε ἢ περ ἐπαινέσαι. Ταῦτα γὰρ ἐπαιγῶν τις βιβλίων θέοιτο ἂν καὶ λόγων καὶ πολλῶν μᾶλλον τῶν ἡμερῶν. Ἄλλ' ἐπεὶ προλαβὼν ὁ λόγος ἐρεῖν ἐπηγγείλατο τοῖς εἰρημένοις ἀδελφὰ καὶ ὅσα μὲν ἢ σὴ θεία καὶ ἀχραιφνῆς ὠδίνου ψυχῆ, οὔτω δέ
 15 σοι καιρὸς εἰς φῶς αὐτὰ προσενεγκεῖν ἐμοί τε ἀνάγκη ἐπαινέσαι ταῦτα λαμπρῶς καὶ διεγείραι καὶ παροτρῦνα· σφοδρῶς, ἔγε δὴ σοι τὴν ὑπόσχεσιν ἐκπληρώσας ἀνεπέγκω τὸν λόγον, εὐτυχέστατε καίσαρ. Ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη τρισὶν ὄροις διείληπται καὶ τοῖς πάλαι σοφοῖς καὶ τοῖς νῦν, καὶ ἡ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον Ἀσία τὸ πάλαι κληθεῖσα οὐδὲ ἐς
 20 δεῦρο τὴν ἐπωνυμίαν ἀπέβλεν, Εὐρώπη δὲ ἡ πρὸς δύνοντα ἥλιον, ἧς ἄρχεις, ὦ βασιλεῦ, λέγεται· Αἰβύη δὲ ὅση πρὸς μεσημέριαν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν ἀφορᾷ τοῦ ποταμοῦ Νείλου μέχρι τῶν Ἰρακλείων κατονομάζεται στήλων. Ἄλλὰ περὶ μὲν αὐτῆς καὶ τοῖς παλαιοῖς καὶ τοῖς νέοις ὁ λόγος ὀλίγος· ἀμφοῖν δὲ τοῖν μεγίστοις περὶ τῶν μερῶν ἀγῶνές σοι
 25 πρόκεινται μέγιστοι τῶν τε νῦν τῶν τε πώποτε δύο. Ἄλλ' ἰδρῶσι περιρέομαι καὶ μνησθεῖς τούτων ἰ μόνον. Οὕτως οὔτοι, εἴ γέ σοι θεὸς παράσχοι προαγαγεῖν εἰς τέλος αὐτούς, ἴσθι, λαμπρότατε βασιλεῦ, ὡς οὐρανομήχης σοι στήλη σταθήσονται, πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς αἰῶνα φαινομένην τὴν ἅπαντα. Ἔσται γὰρ ὑπὲρ τὰς ἐν Αἰγύπτῳ πυραμίδας, ὑπὲρ τὰ Βα-
 30 ἑυλώνες τείχη καὶ ὑπὲρ πᾶν ἀδόμενον καὶ θαυματοζόμενον ἔργον τῶν πα-

5. Μετὰ τὸ ἀνεσῖν προσθεῖον παρέχεις σεαυτῷ ; 12. θέοιτο ἑξαψα: θέοι AB
 18. τὸ πάλαι B: τὸ πάλαι A 20. ἀπέβλεν A: ἀπέβλε B Εὐρώπη A:
 εὐρώπη B 24. ὁ λόγος ὀλίγος A: ὀλίγος ὁ λόγος B τοῖν μεγίστοις περὶ
 6 α
 A: περὶ τοῖν μεγίστοις B ἀγῶνες AB 27. αὐτοὺς ἐν τῷ καιρῷ ἐφ' ἧς A:
 αὐτοὺς ἀνωθεν B 30. καὶ ὑπὲρ A: ὑπὲρ B.

λαίων τε καὶ νέων ὅσον ταῦτα μὲν ἔμφυχα καὶ θειοτέρας θάτερον μερί-
 δος, ἐκεῖνα δὲ σώματα καὶ ἐν ἀψύχοις τελεῖ τοῖς σώμασι. Καὶ μὲν τῶν
 τμημάτων ὁμοῖν διχῶς διχρημένων, ἢ μὲν Εὐρώπῃ πᾶσα τῷ εὐσεβεῖ
 τῶν Χριστιανῶν μέρει κατεῖληπτο, ὀλίγου μέρους ἐπιλαβόντος αὐτῆς
 τῶν ἀσεβῶν, ἢ δὲ Ἄσια ὅτι πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν ἀθέων περιέχει 5
 τὰ γενεῖ, ἀλλ' ὅμως ἐν αὐτῇ καὶ πλεῖστοι Χριστιανῶν εἰσιν ὑπὸ τῇ τῶν
 ἀσεβῶν τελούντες δουλείᾳ, εἰσὶ δὲ καὶ βασιλειαὶ τινες εὐσεβεῖς καὶ πολ-
 λῶν εὐσεβῶν ἐξάρχουσαι. Τοῖς ἀσεβέσι τοίνυν οὕτω δήτοι σφόδρα θυμη-
 ρες καὶ περισπούδαστον ὡς ἐξελεῖν τὸ θειότατον καὶ ἅγιον ἀπὸ τῆς γῆς
 τῶν Χριστιανῶν ἔνευσ, ὥστε πάντ' ἂν καὶ αὐτῆς πρόσιντο τῆς ζωῆς 10
 τούτου χάριν καὶ καθ' ἡμέραν οὐ διαλείπουσι πολεμοῦντες ἡμῖν καὶ
 μαχόμενοι. Τούτων ἀνταγωνιστῆς ἀξιόγρεως, σὺν θεῷ δὲ φάναι τρο-
 παιούχος καὶ νικητῆς τῶν ἀπάντων, ὅσοι χριστιανῶν ῥῆγές τε καὶ ἡγε-
 μόνες τυγχάνουσιν, οὐδεὶς ἕτερος εἰ μὴ σὺ, βασιλεῦ, οὐδ' ἄλλω τινὶ
 προσήκει στήσαι· τοῦτι τὸ τρόπαιον πρῶτον μὲν ὡς τῷ θειοτάτῳ τῆς 15
 βασιλείας ἀξιώματι σοὶ μάλλον ἀνήκει· ταύτης γὰρ ἔργον τῶν βαρβάρων
 κατατρέχειν καὶ καταδουλεῖν αὐτοῖς καὶ τοὺς μὲν πειθομένους
 Χριστιανούς ποιεῖν, τοῖς δ' αὖ καταδεῖν ἅμμασι τοῖς ἀπὸ τῶν θαυμα-
 σίων μὴ πειθομένους ἔργων· ὅλλὰ καὶ τί γὰρ ἄλλο σοὶ ἢ τε πορφύρα
 προτρέπει καὶ τὸ διάδημα; Ἐπειτα τίς οὕτω δυνάμεως καὶ ἀρχῆς 20
 καὶ ἐξουσίας πολλῶν τε καὶ μεγίστων ἐθνῶν ἐπάρχων καὶ στρατιᾶς
 ἀξιολόγου τε καὶ πλείστου ὡς αὐτός, ὦ βασιλεῦ; Ἀλλὰ τίς οὕτω

1. ὅσον ἔγραφα: ὅσα AB 2. ἀψύχοις τελεῖ τοῖς σώμασι A: σώμασιν
 ἀψύχοις τοῖς τελεῖ 3. ἢ A: τῶν ἢ B Εὐρώπη A: εὐρώπη B 5. Ἄσια
 A: ἀσία B 6. εἰσιν ἔγραφα: εἰσὶν AB 7-8. πολλῶν εὐσεβῶν A: εὐσεβῶν
 ἀπάντων B 8-9. θυμηρὸς καὶ περισπούδαστον A: θυμηρὸς καὶ
 περισπούδαστον B 10. πάντ' A: πάντα B 11. τούτου χάριν καὶ καθ' ἡμέραν A: καὶ καθη-
 μίξαν B οὐ διαλείπουσι πολεμοῦντες ἡμῖν καὶ A: οὐ διαλείπουσι πολε-
 μεῖντες ἡμῖν καὶ 12. φάναι ἔγραφα: φάναι AB 13. ῥῆγές τε ἔγραφα: ῥῆ-
 γες τὲ A: ῥήγες τὲ B 14. τυγχάνουσιν B: τυγχάνουσιν οὐδεὶς ἂν ἕτερος A
 βασιλεῦ B: βασιλεῦ γένοιο A 15. τοῦτι ἐν τῷ κειμένῳ ἐσεξῆς A: τοῦτι ἄνω-
 θεν B 15-16. Τρόπαιον τοῦ θειοτάτου...ἀξιώματος...ἀνίκητος; 17. κατα-
 δοιλοῦν A: καταδηλοῦν (:) B 18. καταδεῖν— ἔργων ἐν τῷ κειμένῳ ἐπιξῆς A
 καταδεῖν ἔργων ἐν τῇ ὡς διὰ παραπεμπτικοῦ σημείου ·). B 19. τοὺς...πειθο-
 μένους ἔγραφα: τοῖς...πειθομένοις (:) AB ἔργων A: ἔργων ἀφανίζεῖν πει-
 θομένους B

τόλμησιν καὶ ἀνδρείας πνέων τῶν πάντων ὡς αὐτός ; Συνέσεως δὲ καὶ ἐμπειρίας τῶν πολεμικῶν στησί τε φάλαγγας καὶ προαγαγεῖν, εἰ δέοι, καὶ κατὰ μέτωπον προσαράξει καὶ περιελθεῖν καί, εἴ που δέοι, κυκλώσει τοὺς πολεμίους καὶ δόλους ἐκείνων καὶ ἐνέδρους καταμαθεῖν, τίνι
 5 ταῦτα καὶ πάντα δὴ τὰ πολεμικὰ ἐκπεπόνηται καὶ διήνοσται καὶ εἰς ἕξιν προὔβη τῶν τοιούτων ὡς τῷ πολεμικῷ σί γε καὶ σφωτάτω βισλεῖ τὰ τοιαῦτα ; Ἄρα ταῦτα πάντα κατὰ νοῦν οὐ στρέφη ; Ἄρα τι καὶ μείζον λόγιον ἔργου τοῦ τοιούτου ; Οἴμι μὲν οὐδὲν ἄλλο σου τὴν
 10 βασιλεύτην τρέφειν ψυχὴν ἢ τοῦθ' ὅπως ἀπάτης ἐξαιρήσεις τοὺς ὀλέθρους καὶ ἐχθίστους Χριστιανοὺς ἐκείνους βαρβάρους τῆς οἰκουμένης. Τοῦτο σε εἰ γέ σοι θεὸς τὸ βουλούμενον παρέξει τῆς σῆς θείας προαγαγεῖν εἰς τέλος ψυχῆς μέγιστον ἐν τοῖς μεγίστοις τῶν νῦν ὄντων καὶ τοῖς παλαιοῖς ἐκείνοις συγκρινόμενόν μέγιστον ἀναδείξει καὶ κλέος
 15 ἀρεῖς ὃ οὐ ποτ' ὀλείεται καθ' Ὀμηρον ἔστ' ἂν ὕδωρ τε νάη καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλη. Τὸ γάρ τοι κλέος καὶ κάχυμα τῆς ὑμετέρας ψυχῆς τῶν ἀπάντων οὐδὲν οὕτως ἐφίεται ὡς ἐξελεῖν τὸ τῆς ἀσεβείας ὄνομα καὶ Χριστιανούς, εἰ οἶόν τε, πάντας ἀνθρώπους ποιήσαι καὶ στησαι, μᾶλλον δ' ἀνακόψαι καὶ εἰς τοῦναντίον ἅπαν τὴν φερομένην καὶ πάντα
 20 κυκῶσαν τῆς ἀσεβείας περιαγαγεῖν φοράν. Τοῦτο καὶ ἀποστολικὸν εἶποι τις ἂν πρὸς τὸ λαμπρὸν καὶ ὠφέλιμον τῆς ψυχῆς ἀφορῶν καὶ στρατηγικώτατον αὐτὸ πρὸς τὴν τῶν σωμάτων νίκην, τὰς μεγάλας τῶν παλαιοῦν ἐκείνων ὑπερβάλλον βασιλέων πράξεις. Πρὸς αὐτὴν σε τοῖνον, αὐτοκράτορ, τὴν ἐπωφελῆ καὶ μέγιστην καὶ πάντα λόγον ὑπερῆρυσσαν πράξιν εἰκότως ἂν τις πυκνῶς ὑπομιμνήσκων σε τὸν ἀεὶ ταύτης
 25 μεμνημένον εὐφρόσυνα καὶ θυμῆρη σοι διατελῶν ἔσται.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις τὸ νῦν σοι πραττόμενον ἐπαινέσας καὶ παραθήξας, ὡς ἂν λάβοι τάχιστα τέλος κατ' οὐδὲν ἐκείνου τοῦ εἰρημέ-

2. ἐμπειρίας ἐν τῷ κειμένῳ ἐρεξῆς A: ἐμπειρίας τοῦ μὲν ἐμ γραφέντος ἄνωθεν, τοῦ δὲ πειρίας διερθωθέντος ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος πείρας φάλαγγας A: φάλαγγας B 3. προσαράξει ἐγρχψα: προσαροράξει AB 6. ἕξιν προὔβη των A: ἕξιν πρόνοητων B 11. γέ A: γε B παρέξει A: πράξει B 12. καὶ A: κίν B 13. συγκρινόμενον μέγιστον ἀναδείξει A: καὶ μεγίστοις μέγιστος δείξει συγκρινόμενος ἀναφανήση τῶν κάτωθεν φανήση διαγραφέντων B 14. ὕδωρ B: ὕδωρ A νάη A: νάη B 16. ὑμετέρας A: ὑμετέρας τοῦ ὑ προσληθέντος ἐκ ὁρθώσεως B ἀσεβείας A: εὐσεβείας B 21. νίκην A: νίκην ἀφορῶν B 22. ὑπερβάλλον βασιλέων A: βασιλέων ὑπερβάλλον B 23. αὐτοκράτορ A: ὦ καίσαρ B 26. τοῖς A: ταῖς B

νου καὶ μεγίστου ἐλάττειν, εἰ μὴ καὶ μείζον ἂν τις εἴποι τυγχάνειν, κα
 δὴ καταπαύσω τὸν λόγον. Τὴν ἐκκλησίαν οἰκείοις αἵμασι θεὸς πηξά-
 μενος ταύτην Πέτρῳ τῷ μεγίστῳ καὶ τοῖς ἱεραῖς παρέδωκεν Ἀποστό-
 λαις, οἱ ταύτην ἐδραιώσαντες ἄθλοισι τοῖς μεγίστοις, εἰρήνῃ, κατεῖχε
 βοθεια τὴν ἐκκλησίαν τὴν αὐτὴν οὖσαν Λατίνων τε καὶ Γραικῶν. Μία 5
 γάρ, ὡς οἶδα, κράτιστε καισάρων, ἐπὶ χρόνους ἐτέλει χιλίους, εἴτ'
 οὐκ οἶδ' ἔθεο ἀνιχνυρὸς εἶ, φθόνος καὶ ἕρις καὶ φιλονεικία τοῦ πονη-
 ροῦ σαφῆς ὀλίγον ἐπ' ὀλίγῳ πάντῳ σχίσματι προστιθείς ἀεὶ οὐκ οἶδ'
 ἔπως λανθάνει τοῖς μέρεσιν ἄμφοτέροις ἕριν καὶ φιλονεικίαν ἐπαγα-
 γῶν. Ἡζόμενος τοῖς καιύτοις ἐνεῖνός ἀεὶ ἀνίσπει τὴν ἕριν καὶ μεγά- 10
 λην ἐγείρει κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τὴν γλῶσσα καὶ πᾶσα Εὐρώπη,
 καθ' ἑαυτὴν ἀντιπρόττει τῇ Ἀσίᾳ καὶ Ἀσίᾳ τῇ Εὐρώπῃ, καὶ τοσοῦτον
 ὥστε καὶ γρόμματα ἄμφοτέρας ἀντιρρητικὰ κατ' ἄμφοτέρων ἐξενεγκεῖν
 καὶ γενέσθαι τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ ὡς περ ἐν μιᾷ πόλει μεγίστῃ ἀχρο-
 πόλει ἀκροβολιζούσας ἀλλήλαις δύο καὶ στάσιν ἐγείρει καὶ σύγχυσιν 15
 τοῦ ἐνός τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ σώματος, ὡς λυγρὸν αὐτὸ τμηθῆνα
 καὶ ἦρεσθαι μέχρι τοῦ νῦν τὸν ἐχθρὸν τοῦ θεοῦ το μέγιστα, ὁρῶντα
 τὴν πρὶν θόλλουσαν καὶ ἡνωμένην ὅρτι κυραιομένην ὑπ' αὐτοῦ καὶ
 γλυφωμένην. Ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τοῦτο θεοῦ συναρμομένου πρὸς ἡσιν
 ὅρτι καὶ ἐνωσιν ἀφορᾷ, ἑκατέρου περὶ τῆς θείας ταύτης ἐνώσεως πρε- 20
 σβευομένου πολλάκις τοῦ μέρους καὶ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας παρ' ὑμῖν
 συνόδου, ἣν ὑπὲρ τε ἄλλων, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τοῦ τοιοῦτου συγκε-
 κρότηκας οὗτος θείου πράγματος, ἀγῶνα οὗ τοι φαῦλον ἀγωνισάμενος,
 ἐπισπεύδεις δὲ πρὸ τῶν ἄλλων πάντων καὶ σαφῶς ἀγωνίζῃ τὰ μεγάλα
 ἐνωθῆναι οἰκουμενικὰ τῆς ἐκκλησίας τμήματα, θεὸς σοι παρέξοι πρὸς 25

1-2. τυγχάνειν καὶ δὴ ἐν τῷ καιμένῳ ἐφεξῆς A: ἄνωθεν B 3. ταύτην A: καὶ
 ταύτην B παρέδωκεν A: παραδοὺς B 4. ἄθλοισι A: ἄθλοισι B 5. ἐκκλη-
 σίαν τὴν αὐτὴν οὖσαν A: ἐκκλησίαν B 6. αὐτῆ, ταύτην
 7. δὴ B: δε A 8. ὀλίγον A: ὀλί-
 γην B 9. ἐκεῖνος ἀεὶ A: ἀεὶ ἐκεῖνος B καὶ μεγάλην A: καὶ λίαν(;) πρὶν(;) B
 10. πᾶσα εὐρώπη A: πᾶσα (ἐκ τοῦ πᾶσα) εὐρώπη B 11. εὐρώπη A: εὐ-
 ρώπη B 12. ἀμφοτέρας B: ἀμφοτέρους A 13. θεοῦ A: Χριστοῦ B τὰ
 μέγιστα ἔγραψα: το μέγιστα AB 14. τοῦ μέρους ἐν τῷ καιμένῳ ἐφεξῆς A: τοῦ
 μέρους ἄνωθεν B τῆς ἱερᾶς A: τῆς θ' ἱερᾶς, μεθ' ἧ ἐπειτα συν (ἡ ἀρχὴ τῆς κα-
 τῶπιν λέξεως συνόδου) διαγεγραμμένον 15. οὐχ ἥκιστα ἔγραψα: οὐχίκιστα AB
 16. οὗτος ἐν τῷ καιμένῳ ἐφεξῆς A: αὐτό(;) ἄνωθεν B 17. τὰ B: τα A
 18. παρέξοι A: παρέξει B

σοῦ καὶ τοῦτο τελεσθῆναι τὸ λαμπρότατον ἄρα καὶ θειότατον ἔργον, ἵνα λαβὼν ἐξ ἁγίου κατωικητηρίου αὐτοῦ βοήθειαν κρατείαν καὶ τοῦτο δὴ τὸ κάλλιστον ἐκτελέσης ἔργον, πᾶσι τοῖς αἰώσιν εὐκλειαν τῆς σῆς λαμπροτάτης ἐναποθέμενος δόξης· σοὶ γὰρ πρὸ πολλῶν, ὡς οἶμαι, τῶν ὀπιθίων τὴν τοιαύτην θεὸς προὔμνηστεύσατο πράξιν, ἧς γε δὴ τύχοις ὅτι μάλιστα διὰ τάχους.

Τοῦτο σοὶ τὸ λογικόν, ἀειτύγουσθε καίσαρ, ἀνενεγκόντες δῶρον, προσφωνοῦντες μετὰ τῆς ἀνηκούτης προσκυνήσεως προσάγομεν, ἵττον μὲν κατὰ πολὺ τοῦ τε ὕψους τῆς ὑμετέρας βασιλείας τῶν τε ἐκείνης ἔργων καὶ πράξεων, κατὰ δὲ τὴν ἐμὴν ἰκανῶς δύναμιν καὶ προσδέξαιο τοῦτο μετ' εὐμένειας, ἐπεὶ καὶ θεῷ φασὶ φίλον τὸ κατὰ δύναμιν.

2. λαβὼν A: λαβὼν ἐπομένων τῶν λέξεων παρ' αὐτοῦ διαγραφισῶν εἶτα B

2. καὶ τοῦτο—ἐκτελέσης ἔργον ἐν τῷ κειμένῳ ἐφεξῆς A: καὶ τοῦτο—ἔργον τελέτης ἄνωθεν τῶν ἐξῆς λέξεων διαγεγραμμένων ὑποτάξης ἅπαν μὲν τὸ ἀντιπίπτον σοὶ καὶ πρὸ πάντων τὸ θρασὺ καὶ ἀσεβές τῶν βαρβάρων γένος· οὐ μόνος ἂν γένοιο σὺν θεῷ δὲ φῖναι ἐξολοθρευτῆς καὶ καταλύτης εἰς ἀφανισμόν προαγαγὼν αὐτοῦς καὶ πανωλεθρίαν μετὰ δὲ τὸ τελέσης τὸ σημεῖον *). ἀνταποκρινόμενον εἰς τὰ κάτω ἐν τῇ ὅτι προστεθειμένα *). πῖτι τοῖς (τῷ τοῖς διαγεγραμμένοις)—δόξης μεθ' ἧς || Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἐπανλαμβάνομενον καὶ ἐν τῷ κειμένῳ, ἐπονται αἱ λέξεις σοὶ γε πρὸ πάντων ὅτι ἐτραχίμως δίδεται ἡ διαγραφὴ, ἐπετεινομένη μετὰ τὴν ἀνωτέρω λέξιν πανωλεθρίαν) πρὸ πολλῶν, ὡς οἶμαι, —πράξιν, ἧς τυγχάνων γένοιο διὰ τάχους ὅτι μάλιστα 4. γὰρ A: γε B 5. προὔμνηστεύσατο ἔγραψα: προὔμνηστεύσατο A: προμνηστεύσαντος B 6. γε δὴ τύχοις ὅτι μάλιστα διατάχους A: τυγγάνων γένοιο διατάχους ὅτι μάλιστα B

9. κατὰ πολὺ ἔγραψα: καταπολὺ AB 10. πράξεων A: πράξεων εἶτα δὲ διαγεγραμμένα τίδε· ἀλλ' ἴσθι τοῦτο καὶ ὡς ἀπὸ ψυχῆς εἰλικρινοῦς καὶ πολλῆς τυγχάνει

ὑπερφούσης (:) καὶ μόνης ἀκοῆς *). ἐν τῇ ὅτι διαγεγραμμένον *). προσδέχου] τὴν εἴνοιαν· εἴρηται τοιγαροῦν 10, δὲ τὴν A: τὴν ἰκανῶς δύναμιν A: δύναμιν B 10, δὲ τὴν A: τὴν ἰκανῶς δύναμιν A: δύναμιν B προσδέξαιο A: προσδέχου B